

BARBAROS HAYREDDİN PAŞA TÜRBESİ

İstanbul Beşiktaş'ta
Sinan Paşa Camii karşısında
Deniz Müzesi'nin yanında
yer alan türbe.

Mimar Sinan'ın eseri olan türbe, XVI. yüzyılın ünlü denizci ve kaptan-ı deryası Barbaros Hayreddin Paşa için yaptırılmıştır. Kitâbesine göre 948'de (1541-42) yapılan türbe dıştan oldukça sade bir görünüme sahiptir. Türbe girişinin üzerindeki kitâbede "Hâzâ türbe-i fâtihi Cezâyir ve Tunus merhum gazi kapudan Hayreddin Paşa rahmetullâhi aleyh-sene 948" yazılıdır. Kitâbe üstündeki kemerin arasında ise celi-sülûle "Allâhümme'ftah lehü ebvâbe rahmetike" (yâ rab, ona rahmet kapılarını aç) ibaresi vardır. Türbe klasik biçimde sekizgen planlı ve kesme taştandır. Kapı önünde üstü ayna tonozlu iki sütuna dayanan bir revak bulunur. Bu tonoz örtüsü mermerden baklava başlıklı sütunlar ve sivri kemerler üzerine oturmaktadır. Sekizgen gövdenin bütün yüzleri birbirinin aynıdır. Aynalık kısmında geometrik geçmeler, aralarındaki madalyonlar içinde ise malakârî palmet ve rûmî motifli süslemeler vardır. Giriş dışında kalan bütün cephelerde yer alan ikişer pencerenin üst tarafta bulunan alçı petek şebekeli ve sivri kemerli, alttakileri ise mermer alınlıklı ve dikdörtgen sövelidir. Aynı zamanda üst kat pencereleri kafesli olup renkli camlara sahiptir. Çatı basit bir silme ile nihayetlendir. Kubbe sekizgen alçak bir kasnak üzerine oturmaktadır. Sade görünüşlü cephe teşkilâtı içinde de devam etmiştir. Böylece türbe ye ferah bir görünüş kazandırılmıştır. Yakın zamanda iyi bir tamir gören türbenin kalem süslemeleri ve ahşap işlemleri de yenilenmiştir. Kubbe ortasında besmeleyle birlikte altın yaldızla yazılmış A'râf sûresinin 89. âyeti bir ma-

dalyon halinde yer alır. Mukarnas köşeliğe oturan kubbe motifleri rûmîler, palmetler ve şemselerden meydana gelmektedir. Türbe içindeki dört sandukada Câfer Paşa, Barbaros Hayreddin Paşa, Cezayirli Hasan Paşa ve Barbaros'un hanımı Bâlâ Hatun bulunmaktadır. Türbe dışındaki hazirede ise Barbaros'un yakınları vardı. Türbe içinde sandukalar dışında iki büyük şamdan, bir ahşap Kur'an mahfazası, bir sakal-ı şerif ve arabesk süslemeli bir metal vazo ile 1816 tarihli Seyyid İbrâhim imzalı bir hat levhası vardır.

Türbe, Barbaros Hayreddin Paşa'nın son yıllarında oturduğu yalısının yakınında inşa edilmişti. Sonraları bu yalı ortadan kalkmıştır. Türbenin çevresinde de zamanla geniş bir hazire teşekkül etmiştir. 1944'e doğru burada bir Barbaros anıtı yapılması kararlaştırıldığında türbenin etrafı açılmış, aralarında II. Abdülhamid devrinin Beşiktaş muhafızı Yedisekiz Hasan Paşa'nın mezarının da bulunduğu hazire kaldırılmış, türbe de restore edilmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Sâî, *Tezkiretül-ebniye*, s. 29; E. Egli, *Sinan*, Stuttgart 1954, s. 49; Tahsin Öz, *İstanbul Camileri*, Ankara 1965, II, 10; Aptullah Kuran, *Mimar Sinan*, İstanbul 1986, s. 320; Hakkı Önkal, "Sinan'ın Türbe Mimarisi", *DüİFD*, V (1989), s. 64-65, plan ve resimler, s. 76-78; Oktay Aslanapa, "Sinan", *İA*, X, 659.

ÖZKAN ERTUĞRUL

BARBIER de MEYNARD,

Casimir Adrien

(1826-1908)

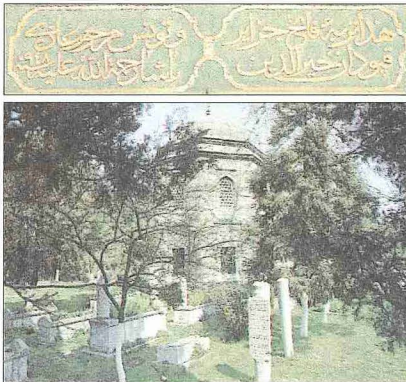
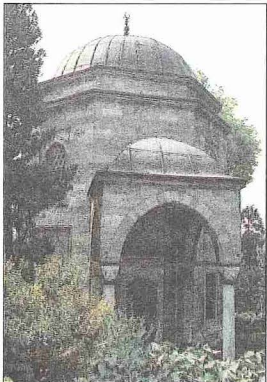
Fransız şarkiyatçısı.

Charles Adrien Casimir Barbier de Meynard, 6 Şubat 1826'da İstanbul-Marsilya seferini yapan bir gemide doğdu. Ailesi hakkında, annesinin Tarabyalı olduğu ve anne tarafından dedesinin İstanbul'da

doktorluk yaptığı dışında bilgi yoktur. Fransız Dışişleri Bakanlığı'nın bursiyeri olarak lise tahsilini tamamladığı Collège Royal de Lois-le-Grand'da (Paris) Arapça Türkçe ve Farsça öğrenen Barbier'nin ilk resmî görevi, Fransa'nın Kudüs başkonsolosluğunda ataselikle başladı (1850). Ancak sağlığının bozulması üzerine bir yıl sonra Paris'e geri dönmek zorunda kaldı ve üyesi olduğu Société Asiatique'in yayın organı *Journal Asiatique*'te inceleme ve araştırma yazıları yayımlamaya başladı. 1854'te, sekreterliğini Comte de Gobineau'nun yaptığı Fransız misyoner heyetine katılarak İran'a gitti ve elçilik uzman rehberi sıfatıyla iki yıla yakın bir süre kaldığı Tahran'da, ülkesinde edindiği Fars tarih ve literatürü bilgisini derinleştirmeye imkânını buldu. 1856'da Paris'e dönmek zorunda kalan ve bu arada Türkiye'yi de ziyaret eden Barbier birlikte çalıştığı Jules Mohl'dan çok etkilendi. Daha sonra Yaşayan Doğu Dilleri Okulu'nda (Ecole des Langues Orientales Vivantes) Türkçe profesörü olarak görev aldı (1863). Bu okulun yanı sıra 1875'te öğretim kadrosuna dahil olduğu Collège de France'da bir yıl sonra Farsça profesörlüğüne tayin edildi. 1885'te, Stanislas Guyard'ın ölümü üzerine boşalan Arapça Kürsüsü'ne geçti. Bu arada 1850'den beri üyesi olduğu Société Asiatique'te önce başkan yardımcılığına (1882), on yıl sonra da başkanlığa getirildi. 1898'de ise otuz beş yıldır görev yaptığı Yaşayan Doğu Dilleri Okulu'nun müdürü oldu. Barbier, bu iki okulda ömrünün sonuna kadar sürdürdüğü görevleri yanında, 1878'de üyeliğine seçildiği Académie des Inscriptions et Belles Lettres'in bünyesinde de çeşitli ilmi çalışmalar yaptı.

1903 yılından itibaren sağlığının bozulması sebebiyle kesintili olarak devam ettirebildiği öğretim faaliyetlerini bir müddet sonra tamamen durduran, ancak öğrencilerini odasında kabul etmeyi sürdüren Barbier 30-31 Mart 1908 gecesi Paris'te öldü.

Eserleri. 1. *Dictionnaire turc-français* (I-II, Paris 1881-1886). Mevcut Türkçe-Fransızca sözlüklere ek olarak hazırladığı bu kitap en meşhur eseridir. Sözlükte Türkçe kökenli kelimeler, Farsça ve Arapça'dan Osmanlıca'ya geçmiş kelimeler, atasözleri ve halk deyişleri, Osmanlı ülkesiyle ilgili coğrafi terimler yer almaktadır. 2. *Dictionnaire géographique, historique et littéraire de la Perse et des contrées adjacentes, extrait de Mo'djem el-Bouldân de Yaqout* (Paris 1861). Hazar denizinden Hint Ok-

Barbaros Hayreddin Paşa Türbesi, kitâbesi ve haziresi - Beşiktaş / İstanbul